

Пол и финансова грамотност

Финансова грамотност, половите различия и защо това има значение за ВАС.

Подсказка: Умението да управлявате парите си е суперсила, която може да
оформи вашето бъдеще!

Защо говорим за пари в училище?

Добре дошли! Достигнахме финалната част от нашето пътешествие във финансовото образование и искаме да завършим с тема, която ни засяга дълбоко: финансовата независимост на момичетата. В този модул няма да откриете нови определения за „спестяване“ или „инвестиране“ – вече ги познавате. Тук ще се съсредоточим върху това как тези знания могат да се превърнат в конкретни инструменти за нашето ежедневие. Ще разгледаме реални предизвикателства, ще изследваме практически примери и ще търсим отговори на въпроси, които може би сте си задавали. Време е теорията да се превърне в действие.

Икономическата разлика между половете все още съществува.

В Европа, въпреки напредъка към равенство, разликата в заплащането между половете остава значителен проблем, който все още наказва жените на работното място и в социалната среда.

Жените печелят средно 12,7% по-малко на час в сравнение с мъжете. Това означава, че за една и съща роля и работни часове, заплатите на жените са системно по-ниски.

Годишният доход на жените е 36,7% по-нисък от този на мъжете. Това неравенство се засилва от по-голямата заетост на непълен работен ден и прекъсванията в кариерата по семейни причини, като грижа за деца или възрастни роднини

Основни причини за икономическата разлика:

По-висока заетост на непълен работен ден: Жените работят почти два пъти повече на непълен работен ден от мъжете, често за да балансират работа и семейство, но това намалява общия им брой работни часове и доходи.

Прекъсвания в кариерата: Майчинство, грижа за семейството и лични избори водят до прекъсвания, които влияят върху натрупването на опит, възможности за кариерно израстване и бъдещи пенсии.

Професионална сегрегация: Жените са надпредставени в по-ниско платени сектори и недостатъчно представени в управленски позиции и високотехнологични професии с добавена стойност.

Конкретни последици:

Днес жените имат по-малка икономическа независимост и, следователно, значително по-ниски пенсии, което увеличава риска от бедност в старост. Икономическата разлика между половете не е просто въпрос на заплати, а структурен проблем, който влияе върху качеството на живот и дългосрочната икономическа сигурност.

Работим повече... но печелим по-малко.

- Само 69% от жените в ЕС са заети, в сравнение с 80% от мъжете.
- Жените често са заети в нископлатени сектори, като грижи, образование и социални услуги.
- Дори на управленски позиции, жените печелят средно 23% по-малко от своите колеги мъже.
- Тези данни не са случайни: икономическата и заетостната разлика е резултат от дълбоки културни и структурни избори, които започват още при избора на образование и кариерно ориентиране.
- Момичетата често избират традиционно „женски“ професионални направления, които са по-малко възнаграждаващи и предлагат по-малко кариерни перспективи в сравнение с STEM (Наука, Технологии, Инженерство и Математика), доминирани от мъже.

За да се намали разликата, е от съществено значение да се интервенционира чрез образователни и кариерни политики, които да насърчават по-голямо равенство при образователния и кариерния избор.

?

,

:

За да се намали половата разлика, е важно да се започне още в училище и чрез вашия избор на образование. Момичета, не позволявайте на стереотипите да ви ограничават: STEM предметите — наука, технологии, инженерство и математика — предлагат безброй добре платени и развиващи се кариерни възможности. Изборът на тези пътеки може да отвори врати, които често остават затворени за тези, които избират традиционно „женски“ и по-малко оценявани области.

Също така е от съществено значение да изследвате интересите си без страх, да опитвате нови сфери и да не се чувствате задължени да следвате само това, което се очаква от вас. Промяната на мисленето и разширяването на хоризонтите може да направи огромна разлика.

Накрая, училищата, семействата и бизнесът трябва да работят заедно, за да предоставят насоки, които развиват вашите способности, и да създадат по-справедливи и гъвкави работни среди, където талантите на всички могат да се проявят без дискриминация.

Заедно, тези избори могат да ви помогнат да изградите по-сигурна, независима и удовлетворяваща кариера.

Невидимите бариери

Често много момичета се сблъскват с препятствия, които не са видими, но оказват дълбоко влияние върху тяхната връзка с парите и финансите. Чувството на **неадекватност, несигурност или страх от осъждане** по отношение на парите е често срещано, но тези усещания до голяма степен са резултат от **културни стереотипи и преживени ситуации**, които могат да ограничат възможностите за растеж и независимост.

Важно е да разберете, че **не е нужно да сте експерт или да имате напреднали умения**, за да започнете да поемате контрол над финансовото си положение. **Осъзнаването** е първата съществена стъпка: разпознаването на тези ментални блокажи ви позволява да ги адресирате и преодолеете.

Промяната започва с **малки ежедневни действия и нов начин на мислене**, базиран на любопитство и увереност във собствените способности. Само по този начин можем постепенно да изградим **по-позитивна и сигурна връзка с парите**.

Предложена дейност:

Отделете момент, за да се замислите и запишете едно **ограничаващо убеждение**, което имате за парите или финансите. След това опитайте да го обърнете, трансформирайки го в **позитивна и конструктивна утвърждение**. Това упражнение ви помага да осъзнаете страховете си и да започнете да ги преодолявате.

Когато икономическата независимост е отказана

Вече видяхме колко важна е финансовата независимост за изграждането на автономност и свобода на избор. Но какво се случва, когато тази независимост бъде отнета?

В много взаимоотношения **парите се превръщат в инструмент за контрол**. Вместо да бъдат ресурс за изграждане на живота, те се използват за ограничаване на възможностите, за създаване на зависимост и за гарантиране, че едната страна не може да действа без разрешение от другата.

Това е това, което наричаме **финансово насилие**: невидима, но мощна форма на злоупотреба, която подкопава личната свобода.

Финансово насилие: сянка върху икономическата независимост

Вече видяхме как икономическата разлика между половете отслабва финансовата независимост на жените, излагайки ги на реални рискове. Сред тях има една често недооценявана, но широко разпространена форма: финансовото насилие.

Какво означава финансовата злоупотреба?

Това е, когато някой ограничава или контролира достъпа до пари, пречейки на независимото вземане на решения и застрашавайки личната свобода.

Защо това ни засяга?

Защото без финансовата независимост не може да има истинска свобода. Умението да управлявате парите си, да знаете правата си и да изграждате солидни спестявания са основни инструменти за защита от абусивни ситуации.

Какво е финансово насилие?

Финансовото насилие означава отказ или ограничаване на достъпа на някого до финансови ресурси. То не винаги е очевидно, но ефектът му може да бъде разрушителен.

Примери включват:

- Партньор, който не позволява на другия да работи или учи.
- Принуждаване да се предаде заплатата или банкова карта.
- Следене на всеки разход и изискване на „одобрение“ за покупки.

Резултатът е един и същ: човекът губи финансовата си автономия и става зависим от насилника.

Защо е важно да говорим за това?

Без финансова независимост не може да има истинска свобода.

Според Европейския институт за равенство между половете, една от три жени в Европа е изпитвала форми на икономически или финансов контрол.

Финансовото насилие рядко стои само по себе си: често то е съчетано с психологическо, емоционално или дори физическо насилие. Говоренето за него ни помага да разпознаем признаците рано, да предотвратим зависимости и да създадем пътища към безопасност и независимост.

Казус

Историята на Сара е само една от многото:

"Сара работеше на непълен работен ден и заплатата ѝ се получаваше в съвместна сметка, контролирана от партньора ѝ. Тя нямаше лична банкова карта и всяка покупка – дори малка – се нуждаеше от неговото одобрение. Когато най-накрая реши да напусне връзката, тя осъзна, че няма собствени спестявания и финансови ресурси, на които да разчита."

👉 Обсъждане в клас:

- Какво е могла да направи Сара, за да защити своята финансова независимост?
- Как финансовата грамотност и ранното осъзнаване биха могли да променят ситуацията ѝ?

Разпознаване на предупредителните знаци

Финансовото насилие може да бъде ненаатрапчиво. Някои въпроси за размисъл:

Чувствате ли се тревожни или виновни, когато харчите пари?

- Имате ли свободен достъп до собствените си доходи и банкова сметка?
- Решава ли някой друг как могат или не могат да се използват вашите пари?
- Били ли сте отклонявани или дори възпрепятствани да работите или учите?

Ако отговорът на тези въпроси е „да“, това може да е знак за финансово насилие.

Деятельность: стратегии за защита

В малки групи: обмислете възможни стратегии за защита на финансовата независимост и справяне с икономически контрол.

Някои идеи за начало:

- Винаги имайте лична сметка на свое име.
- Опитайте се да създадете малък фонд за спешни случаи за себе си.
- Научете за правата си и услугите, налични във вашата страна.
- Говорете открито за пари във връзките и поставете ясни граници.

След дискусията споделете стратегиите си с класа.

Какво можем реално да направим?

Какво можем реално да направим?

Укрепване на финансовата грамотност – за да бъдем по-осъзнати и защитени.

Създаване на лична „свещена касичка“ – малко безопасно пространство за нашите мечти и свобода.

Разпространяване на култура на икономическо равенство и подкрепа на тези, които страдат от икономическо насилие.

Ако се окажете в ситуация на **икономическа злоупотреба**, не сте сами. Можете да се обърнете към европейски ресурси и услуги:

European Institute for Gender Equality (EIGE) – информация и инструменти за борба с насилието на базата на пол, включително икономическо насилие.

<https://eige.europa.eu>

Your Europe – Citizens – EU ръководство с информация за права и подкрепа за нуждаещи се жени в Европа.

https://europa.eu/youreurope/citizens/index_it.htm

European Women's Lobby – европейска мрежа за правата на жените, предлага ресурси и подкрепа.

<https://www.womenlobby.org>

Аварийни телефони в Европа – единен европейски номер 112 за спешни случаи, включително подкрепа при насилие на базата на пол.

Европейски мрежи и инициативи за овластяване на жените

В Европа има много мрежи и проекти, които подкрепят икономическото овластяване на жените. Организации като „Жените във финансите“ и инициативи, насърчавани от Европейския съюз, предлагат обучения, семинари и ресурси за подобряване на финансовите и професионалните умения.

Тези пространства също така насърчават работата в мрежа, позволявайки ви да се свържете с други жени, които споделят същите цели. Участието означава да бъдете част от по-широко движение, което насърчава равенството и автономността.

Някои полезни примери:

Жени във финансите

Европейска платформа, насърчаваща присъствието на жените във финансовия сектор чрез събития, менторство и обучение. <https://womeninfinance.eu>

Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Предлага данни, инструменти и инициативи в подкрепа на равенството между половете във всички сектори, включително икономиката. <https://eige.europa.eu>

SheMeansBusiness (Facebook)

Програма за обучение и работа в мрежа за жени предприемачи, предлагаща безплатни ресурси за развиване на цифрови и финансови умения. <https://www.facebook.com/SheMeansBusiness>

С мисъл за бъдещето

Често вярваме, че спестяването за бъдещето или планирането за пенсиониране е нещо далечно, нещо, което има значение едва когато пораснем. Но за жените този въпрос е особено актуален: прекъсванията в кариерата, работата на непълно работно време и по-ниските средни заплати означават, че пенсиите често са по-малки, което увеличава риска от бедност в по-късна възраст.

Ето защо финансовата независимост днес означава и мислене напред. Дори малки стъпки – редовно заделяне на пари, запознаване с наличните опции – могат да окажат голямо влияние с течение на времето.

Защо е важно за равенството между половете

- Жените живеят по-дълго, но обикновено се пенсионира с по-малко спестявания и по-малки пенсии.
- Икономическата независимост не е само за настоящето, но и за изграждането на сигурност за бъдещето.
- Като се научат да планират рано, жените могат да намалят риска от финансова зависимост в напреднала възраст и да си осигурят по-голяма свобода на избор през целия си живот.

 Извод: спестяванията и пенсионното планиране не са просто технически теми – те са част от по-голямата картина на равенството между половете и овластяването.

ASSOCIAZIONE
URT

cre thi dev
creative thinking development

АКТИВНИ
КРЕАТИВНИ ЕКИПИ

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA). Neither the European Union nor EISMEA can be held responsible for them.